

IZHAJA VSAK DAN

Če bi se nedelja in prazniki ob 5., ob ponedeljku ob 9. zjutraj. Posamične štev. se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Pistoju, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvd. (10 stot.)

ČLADSI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širokosti 1 helone. CENE: Trgovinski in obrtni oglašaji po 8 st. mm. smrtice, zahvala, poslanice, oglašaji denarnih zavodov po 30 st. mm. Za oglašaje v tekstu lista do 5 vrst 20 K, vsaka naslednja vrsta K 2. Mali oglašaji po 4 stot. beseda, najmanj pa 40 stot. Oglašje sprejema Iaseratni oddelk uprave „Edinosti“. — Plačnje se izključno le upravi „Edinosti“. Plačljivo in tožljivo v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; na naročbe brez dopolnjenega naročnine, se uprava ne ozira. Naročnina na nedeljske izdaje „EDINOSTI“ stane: za celo leto Krun 2-80, za pol leta Krun 1-40.

Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rekapit se ne vračajo. Naročnino oglašje in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 20 (Narodni dom).

Izdajatelj in odgovorni urednik **STEFAN GODINA**. Lastnik: Zveza slovenskih listov „Edinost“. — Natisnila Tiskarna „Edinost“, vpisana zadruga s omejenim poročstvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 20.

Poštno-konzulnični račun št. 841-552. TELEFON št. 11-57.

Naprej ne sme, nazaj ne gre.

Zagonetna politika na Dunaju in v Belemgradu.

Mednarodni položaj.

Kakor stoje stvari sedaj, se kaže, da je Avstro-Ogrska popolnoma osamljena za slučaj, če bi hotela zavzeti napram Srbiji ali pa Balkanu sploh kako stališče. Nemčija je namreč silno pritiskala na Avstro-Ogrsko v smisla oblažitve in zavlačevanja tega spornega vprašanja.

Včeraj smo konstatirali, da bi Avstrija morala biti pripravljena, prepuštili ves kompleks vprašanj evropski konferenci, danes pa se naša oficijelna politika že umika. Izjavili so namreč, da Avstrija v Belemgradu sploh ni storila demarše in da sploh ni zahtevala odgovora na svoje stališče, ker so bili vsi koraki poslanika Ugrona le odgovor na to dejstvo, da je srbski poslanik na Dunaju razjasnil srbsko stališče glede Albanije, nakar je Ugron potem izrazil avstrijsko stališče glede Albanije, ne da bi bil zahteval še kake nadalje besede od Srbije v tej zadevi. — Po takem torej ba je ni res, da bi bila Avstrija določila kratkoročen ultimatum, vsled česar tudi ne bi mogel slučaj, če bi izostal točen srbski odgovor, izzvati posledic.

To je seveda vse sama neresnica. Res pa je, da je Avstro-Ogrska po svojem poslaniku v Belemgradu resno govorila in zahtevala odgovor. Današnja oficijelna slika dogodkov je le zunanji izraz popolnega umikanja naše diplomacije!

Danes ob petih je prispela na Dunaj šifrirana depeša avstrijskega konzula Edla iz Skoplja.

Kaj vsebuje?

Bolgarska vlada in konferenca.

SOFIJA 27. (Kor.) Z ozirom na tendence, ki se v zadnjem času pogosto razširjajo, da bi se definitivno rešitev balkanskega vprašanja predložilo evropski konferenci, je bolgarska vlada, kakor se zadržuje, na stališču, da balkansko vprašanje ne potrebuje nikake konference. Bolgarska vlada bi pristala na misel o konferenci le tedaj, ko bi se program konference določil že naprej in bi vsebovala le odobrenje ali priznanje novega položaja.

Rusko merilo za izboljšanje položaja. **BEROLIN 27. (Izv.)** Ruski politični krogi so mnenja, da je ugodni potek avdijske avstroogrškega poslanika pri carju porok za izboljšanje položaja.

Optimisti med diplomati.

LONDON 27. (Kor.) „Reuter“ je izvedel iz diplomatskih krogov, da še vedno ni ničesar, kar bi opravičilo pesimistično razpoloženje gotovih krogov. Najbolje informirani krogi ne poznajo pesimizma.

Demonstracije proti Prochazki.

BELGRAD 27. (Izv.) Po poročilu „Štampe“ je prišlo pri odhodu konzula Prochazke iz Prizrena do burnih demonstracij proti konzulu, katerih so se udeležili tudi katoliški Albanci.

Preiskava Tahyjeve zadeve.

SKOPLJE 27. (Kor.) Konzul Edi je od-

potoval iz Skopja v Mitrovice, da preišče zadevo konzula Tahyja, ki je pobegnil s svojega mesta v Avstrijo.

Solun bo grški.

LONDON 27. (Izv.) V političnih krogih vedo, da se je grško-bolgarski nesporazum radi Soluna mirno poravnal. Solun obdrži Grki, ki priznajo Bolgarom druge vrste koncesije.

Dunajski kristijani demonstrirajo.

DUNAJ 27. (Kor.) „Reichspost“ poroča, da so se sinoči vršile patriotske demonstracije krščansko-socialnih akademskih društev „Austria“ in „Rudolfina“. Demonstrirali so dijaki pred spomenikom „deutscher stov“, kjer se jim je pridružil mnogo pa santov. Isti list poroča nadalje, da so v prvem okraju demonstrirali „zdrženi kristijani“.

Demonstracije socialističnih dijakov.

LVOV 27. (Kor.) Sinoči so socialistični dijaki uprizorili demonstracijo proti Rusiji in proti starorusskemu tisku. Policija je ubranila pred demonstranti ruski konzulat.

Zborovanje jugoslovanskih visokošolcev.

DUNAJ 27. (Izv.) Jutri zvečer se bode vršilo tukaj zborovanje jugoslovanskih visokošolcev, ki bo zavzelo stališče napram dogodkom doma in na Balkanu. Poslanec Tresić in bivši saborski poslanec Zagorac sta obljubila udeležbo.

Izpušeni italijanski dijaki.

DUNAJ 27. (Kor.) Neka lokalna konferenca javlja, da so včeraj popoldne izpustili vse one italijanske dijake, ki so jih bili predvčeraj zaprli. Samo enega so si pridržali.

Predsednik nemškega drž. zbora.

BEROLIN 27. (Izv.) Danes je bil za predsednika državne zbornice izvoljen poslanec Kaents. On je pristaš napredne narodne stranke in je dobil od 371 vsega skupaj 117 glasov.

Razmerje glasov pri volitvi ameriškega predsednika.

NEWYORK 27. (Kor.) Statistika o glasovanju pri volitvi za predsednika kaže, da je dobil Wilson 6.157.000, Roosevelt 3.928.000, Taft 3.376.000, Bebs 674.000 in Chabin 161.000 glasov.

Canalejasova udova in otroci.

MADRID 27. (Kor.) Španski državni zbor je včeraj enoglasno priznal Canalejasovi vdovi naslov vojvodinje, otroci pa bodo vojvode. S tem stopijo med španske velikaše.

Napadi na smodnišnice pri Gradcu.

GRADEC 27. (Kor.) Včeraj po noči ob desetih je zopet nekdo poskušal atentat na smodnišnico v Kalsdorfu pri Gradcu. Danes v jutro ob dveh pa so trije neznanči hoteli priti do smodnišnice na Lazarettfeldu, a straža, ki je v obeh slučajih streljala, ne da bi zadela, jih je prepočila.

odredil, da Jurica odide od župnika že drevi, za nekoliko dni pa na Ogrsko.

— Pobegnem iz Kaniže! — je pošetel dečko Ivanu, ki je odhajal z očetom.

— Nikar tako! Bodi priden in ubog živ in ne pozabi, kar si danes slišal od mene, mu je odvrnil Ivan, ko se je stari Bijičnik poslavljaj od drugih.

— Ostanem Hrvat! — je odgovoril Jurica in se obesil Ivanu okoli vrata.

Ostali gostje so ostali še pri župniku, samo Žutković je odšel kmalu za Bijičnikom, ker so ga jezile neprestane zdravice v čast grofu Janku Draškoviću, najbolj pa, da so oni navzoči govorili, da izvolijo za bodoče zasedanje ogrskih in hrvatskih stanov in redov v Požunu grofa, naj deluje tamkaj v smislu svoje disertacije.

Žutković je bil tako jezen, da ni niti nadaljeval svojega pota v Vinogoro, kamor bi bil moral po svojem opravku na tamo šnje komorno posestvo, temveč je ukazal kočijažu, naj obrne proti Zagrebu.

Ivan je komaj uro pozneje — napočil je že mrak — zapustil župnika, ker je hotel še k sosedu Stančiću. Mislil je, da je na vsak način njegova dolžnost, da tudi njemu izroči knjižice in ga pridobi na svojo stran, dasiravno je vedel, kako težko pojde ker je bil Stančić človek, ki je imel smisla samo za svoje imetje, a vse drugo mu je bilo deveta briga.

Tuji pomorščaki zapuste Carigrad.

FRANKOBROD na M. 27. (Izv.) „F.kf. Zeit.“ javlja iz Carigrada, da so vsi poslalniki pri nekem sestanku sklenili, da se čete, ki kampirajo v Carigradu, zopet vkrcajo.

Kolera pomorila cele vasi.

FRANKOBROD na M. 27. (Izv.) Vojni korespondent „F.kf. Z.“ javlja, da so za Čataldžo nekatere vasi izumrle radi kolere.

Denarne vloge v hranilnicah.

DUNAJ 27. (Kor.) „Fremdenblatt“ označuje vse vesti, kot bi bile vloge v hranilnicah v nevarnosti, za nesmiselne in pravi, da je dolžnost tiska, da svari ljudstvo pred divjanjem denarja. Saj trosijo te vesti pogosto brezvestni špekulanti radi svojih osebnih koristi. Narod jim naj ne veruje, ker bi imel od tega samo škodo.

Državni zbor.

DUNAJ 27. (Izv.) Danes je minister Heindol ostro govoril proti razširjevalcem lažljivih vesti, ki hujskajo ljudstvo, da dviga vloge iz denarnih zavodov. Minister za notranje zadeve je imel namen pomiriti ljudstvo.

Poslanec dr. Ravnihar je vložil od poslancev dr. Rybáča in dr. Gregorina sopolisano ostro interpelacijo o konfiskacijah slovenskih listov. Interpelacija to postopanje hudo obsoja, izlaski prakso ljubljanskega državnega pravdnika, ki ima očitno nemiškonacionalen namen, ustvariti mnenje in napraviti utis, da pišejo slovenski listi v protivstavljskem duhu.

V zbornici se govori, da hoče vlada odpustiti zbornico in da išče Stürgkh prevze, pod katero bi to nemoteno storil.

Danes se je vršila dolga konferenca med ministrskim predsednikom ter dr. Korošcem in dr. Sustersičem.

Poslanec dr. Laginja je vložil interpelacijo o državni pomoči akcij v Istri.

Danes se je sestel finančni odsek, da se posvetuje o regulaciji učiteljskih plač. Odsek je sklenil, da je v interesu učiteljev in državnih uslužbencev, da se vsaj mali finančni načrt čimprej možno reši in bo jutri zaslišal tozadevni Stenwenderjev referat.

Zahteva pojasnila o mobilizaciji.

DUNAJ 27. (Izv.) Pri današnji seji državne zbornice je zahteval poslanec Fresl pojasnila o mobilizaciji. Fresl je povedal, da je mobiliziranih sedem armadnih zborov, namreč Przemysl, Krakov, Levov, Zagreb, Dubrovnik, Dunaj in Temešvar. Ministrski predsednik Stürgkh bi moral s svojo izjavo pomiriti razburjeno ljudstvo.

Razredna loterija sprejeta.

DUNAJ 27. (Kor.) Državna zbornica je sprejela vladno predlogo glede uvedanja razredne loterije v drugem in tretjem čitanju in nadaljuje debato o zakonu o živinski kugi.

V ogrskem parlamentu gospodari policija.

BUDIMPEŠTA 27. (Kor.) Danes je prišlo 50–60 opozicijskih poslancev pred zbornico, da si izsilijo vstop, a našli so pred vhom stražo. Policijski funkcionar Pawlik jim je izjavil, da lahko vstopijo samo oni, ki niso izključeni. Nato so nekateri protestirali in odšli, drugi pa so še skušali v zbornico udreti, a zaman.

Našel ga je na dvorišču obkroženega od kmetov, ki so prišli z dela. Sam jim je dajal „pečate“ v znamenje, da so odslužili tlako, toda pri tem je skoparil, odtrgal in na vsakovrstne načine psoval in prikravčeval muške. Ivana je komaj pogledal in je takoj nato nadaljeval svoje delo. Ko je bil gotov z izdajanjem pečatov, je pomislil Ivan, da bo sedaj mogel govoriti. Toda Stančić ga je prekinil pri prvi besedi:

— Rogo, rogo Dominationem vestram, imam še opravka. Vi Klančičevi in Matašci, ostanite še tu — se je obrnil h gruč kmetov. Torej — gospodar Finčić, glejte ljudi! — je nagovoril Stančić kmetsko oblečenega debelega človeka, v katerem je Ivan spoznal nekega sosednega kmetskega piemča, ki je obogatel s krčmarjenjem.

— Koliko mi ponujate, povejte!

— Hm, naj vaše gospostvo blagovoli povedati ceno.

— Saj jo veste! Saj vidite sami, ljudje so zdravi, krepki — in niso slabi. Povem vam, moj najljubši tlačani. Eden od njih — kaj ne ti Štefci? — zna kolarsko rokodelstvo, oh — napravili bodele izborno kupčijo. Prodajam vam jih samo iz prijateljstva do vas. Nazadnje sva si tudi po ženi v sorodstvu.

— Dobro je — odvrne Finčić, mereč tlačane s hladnim in natančnim pogledom

Znaki streznjenja?

Uvodnik v „Neue Freie Presse“ od minolega torka je prava senzacija za vse tiste, ki so se dajali impresionirati po gonji in ščuvanju na vojno po dunajskih ulicah in po kriku v slavofobskih listih in ki so že videli avstrijsko vojsko v Belemgradu, čuli grometi topove in že videli potoke krvi radi tistih Albancev, ki jih je Evropa poznala doslej le kakor razbojnike proti vsem: ki so danes požigali vasi po Makedoniji in Stari Srbiji, jutri klali otroke, skrutili žene in onečastili device bolgarske in srbske raje, a pojutrnjim revoltirali proti — Turčiji. Svedoča so bili najglasnejši najvojviteji tisti čifutskohiberalni in — nekrščansko socialni šmoki, ki imajo sladko zavest, da ne ponesejo svoje umazane kože na bojne poljane na Balkanu.

Nam pa morajo dati naši čitatelji izpričevalo, da se nismo puščali impresionirati po tem kriku in po tej vojnovosti junakov od peresa in kričavega jezika. Ostajali smo hladni. Nismo prezirali resnosti dogodkov, opozarjali smo na grožnjo nevarnosti, ali ohranjali smo vzlic temu in vsemu vsaj toliko dobre vere ne le v treznost in pamet diplomacije, ampak tudi v nje vestnost, da ne bo radi vprašanja razmerno tako malega pomena, kakoršne so Albanci in njihova avtonomija, hotela zažigati požarja evropske vojne: da se radi malih vzrokov ne puste zavesti do skrajnosti, ki bi jim bile posledice nedogledne, vsakako pa katastrofalne.

Notri med vsem vrščem nam je ostala živa nada, da obvela tudi sedaj tista znana: juhe ne jedo tako vroče, kakor jo kuhajo.

In sedaj prihaja „Neue Freie Presse“, ki potrja, da naš optimizem ni bil neopravičilen. Začenja z beležko, da se vrši preobrat v težki politični krizi! Kdor pozna koncesije, ki jih ima ta list z vladnimi krogi in posebno z vodstvom vnanje politike naše monarhije, bo tudi umel ceniti vrednost tega obvestila v dunajskem listu. „Neue Freie Presse“ naglašja sicer, da se politika naše monarhije ni spremenila, pač pa da se je spremenila — metoda. Avstro-ogrška ne bo stavila v Belemgradu ultimatum! Tako rekoč čez noč je prišlo do takega fenomenalnega preobrata: hreščeči zvoki bojnih fanfar so se hkratu prelili v melodijo — pametnega razmotrivanja.

Kako je prišlo to, kar se je še včeraj zdelo nemoteno, izključeno? Včeraj smo morali še poslušati, da Avstro-Ogrska mora nemudoma potegniti sabljo v varovanje svojega prestiža, svojega ugleda.

Danes pa nam meditira „N. Fr. Presse“ — gotovo po inspiracijah iz dobrih virov — da ga je Avstro-Ogrska postavila na stališče, ki se je te dni dosledno naglašala srbska vlada: da naj se rešitev albanskega vprašanja odloži na pozneje, ko bo po dovršeni balkanski vojni balkanska situacija jasna. Tako in nič drugače je razumeti izjavo v „N. Fr. Presse“: Hlastavost krize, ki je grožila možnosti tlačila v čas nekoliko dni, mora sedaj odnehati. Grof Berchtold je imel na izbiri, ali da srbsko vprašanje, ki je smatra za življenjski interes, reši brez ozira na zahteve drugih vlasti, torej s silo, ali pa da se pridruži metodi, ki so jo priporočale zapadne vlasti ter da se poda na diplomatski trg, kjer se privolitve izmenjavajo in „roka roko umiva“.

kupca na sejmu od glave do pete — toda pravijo ljudje, da v kratkem izidejo neki novi zakoni, po katerih se mnogo odvzame gospodi in da kmetom.

— Kdo vam pravi to? Ali so gospodje neumni? Saj vendar delajo zakone sedaj samo gospoda. Otrda vendar ne bodo sami odvezemali svojim otrokom.

Ivanu je bilo težko poslušati ta pogajanja in je trpel pozneje naravnost peklenske muke, ko je bila končana pogodba sklenjena in sta si pogajala udarila v roko in je Stančić prejel nadavek.

— Tako je, glejte! Predajam tlačane, ker jih ne potrebujem ravno najbolj, kajti da vam povem resnico, se kar bojim vsega, kar se dogaja okoli mene. Vi s svojim narodnim jezikom, vlada s svojimi urbarskimi predlogi, bogve, kaj se še more zgoditi! Potem pa se še čudijo ljudje, da se je tamkaj lani na Madjarskem spuntalo ljudstvo in gospodo živo peklo! Da, prosim Vas — nekaj sem si šal, da je regnikolarna deputacija v Zagrebu že dokončala nekake urbarske operate za bodoči sabor — da je Bužan Lojzek toliko delal na tem. Ali je to res?

— Delali so skoraj dva meseca, toda ne vem, kaj in kako — je odvrnil Ivan nestrpno, potem pa prešel takoj k svoji stvari.

(Dajle.)

PODLISTEK.

Osvit.

Špinal Kaver Šandor Gjalaki. — Prevel A. E.

V tem je prišel domači učitelj javit, da je obed pripravljen. Ko so se gospodje mešali, da gredo v „palačo“ (obednico), se je priplazil mali Jurica k Ivanu, ga ulovil za roko in mu kakor v mrklju začel govoriti, naj za božjo voljo prosi zanj pri očetu, da bi ga ne dal v Kanižo, ker on noče med Madjare, temveč hoče ostati Hrvat. Ivan se je pripognil k njemu in ga hitro poljubil v lice, a ko je držal tega mladega otroka na svojih prsih, mu je prešinil dušo silen občutek neke moralne moči in gotovosti. Bilo mu je, kakor da drži na srcu vso hrvaško mladino in kakor da čita v bodočih listih hrvaške zgodovine sijajne vrste, ki so vedni spomin velike ljubezni hrvaške dece za njeno mater domovino.

In Jurica je ta dan še prelivaval grenke solze, ko se oče nikakor ni dal pregovoriti, da bi ga ne poslal v Kanižo. Ni pomagal niti dečkov jok, niti župnikove prošnje, niti Ivanove. Stari Bijičnik je bil sploh odločen človek in ni rad izpremljal svojih sklepov. Posebno pa sedaj ne bi bil popustil niti samemu ljubemu Bogu na ljubo, temveč je

Naš minister za vnanje stvari, grof Berchtold, je sprejel sedaj to poslednjo formulo. Odlučil se je za varovanje avstrijskih interesov potom pogajanj in je odložil sabljo.

Sledil je glasu pameti in hvaležen mu bo na tem ves civilizirani svet, posebno pa avstrijski narodi, pred vsemi pa jugoslovani, ki bi bili v slučaju vojnega konflikta s Srbijo prišli v najmučnejše položaje, ker bi jim prišla v kolizijo srčna čustva na eni in pripadnost k tej monarhiji na drugi strani.

Nevarno, zelo nevarno je spravljati narode v take situacije, kaiti se ne more vedeti, katera stran tehtnice se v odločilnem trenutku pokaže težja.

Naša diplomacija je končno začela poslušati glas računajoče pameti. In res: atentat na zdravo pamet bi bil, ako ne bi bila naša diplomacija razumela znakov, ki so se jej pojavljali tudi na prijateljskih straneh. Saj je izvajanjem v „Neue Freie Presse“, ki prinašajo vest o hkratu došlem preobratu, izhodišče komunike nemške vlade, ki dokazuje, da je rešitev spora mirnim potom — možna. To je dovolj jasen migljaj, ki pa ne opozarja samo Avstro-Ogrske na možnost mirne rešitve, torej brez krvave vojne marveč je tudi svarilo, da bi naši monarhiji, če bi se vzlic tej možnosti vendar odločila za vojno, ne bila zagotovljena bogve kaka pomoč od strani Nemčije. Da niti ne govorimo o — Italiji. Saj kriči tam doli javno mnenje na ves glas proti temu, da bi se Italija eksponirala z orožjem za interese Avstro-Ogrske. In ti dve državi sta — naši zaveznici!! Z glavo v vreči mora živeti oni, ki bi se od teh strani nadejali kake zaslone naši monarhiji. Po izkustvih, ki smo jih doživeli že z našo gospodarsko vojno proti Srbiji, bi morali biti marveč pripravljeni, da se bosta ravno Nemčija in Italija — kljub vsemu prijateljstvu in zavezništvu — okoriščali na posledicah krvavega konflikta s Srbijo svoji trgovini in industriji v prilog!! Je-li potrebno, da govorimo še le o drugih državah, posebno v onih tropskih: Rusiji, Franciji, Angliji! Verujemo, da vlade teh držav vplivajo sedaj pomirjevalno na Srbijo. Ali če bi usoda ubrala krvavo pot, potem bi bilo blazna misel, da nastopi Rusija proti balkanskim državam, da bi napravila križ čez vse svoje zastopnike tradicije, da bi potrgala vezi vere in krvi, ki jo vežejo na balkanske narode!

Kakor Slovani in kakor Avstrijci pozdravljamo torej znake, da je situacija razbremenjena. In zato nas le eno vznemirja v tem trenutku: misel, da bi mogel zopet nastati preobrat od pameti do zagrizenosti. Naša najskrajnejša želja je, da ne nastane — recidiva in da bi formula, ki jo je glasom „Neue Freie Presse“ sprejel grof Berchtold, podala predlogo za rešitev spora med Avstro-Ogrsko in Srbijo.

Srbija po vojni.

Iz III. poglavja J. Ovičičeve brošure: „Balkanski rat i Srbija“.

Videli smo, da so do te vojne zavezne balkanske države zahtevale s svojo poslednjo noto samo osnovne človeške pravice za svoje soplemenjake v Turčiji. Toda, ako imajo balkanske države v vojni uspeha, se ne more povrniti status quo ante bellum. Kar so pridobile z vojno in s krvjo, to je legitimno zadobljeno. Tako so se tudi do sedaj menjale politično-geografske karte. Mednarodno se more potrditi samo faktični status quo: oni po vojni. Zavezne balkanske države imajo za to tudi neko vrsto antipatije, ker je večina prebivalstva Turčije izjavljala najživejše želje, da bi prišla v sestavo balkanskih držav. To so ti mučeniki izpričali tudi s svojo krvjo.

Toda vsi se tresemo pred dogodki, ki morejo nastati po vojni, ker se balkanska

vojna izvrši z ogromnimi ljudskimi žrtvami. Kakor je bilo tudi pričakovati, se Turki ju-naško bore. Že po nekoliko manjših bojih je toliko ranjenec v Belemgradu, da se bojimo, da ne bo prostora za nje. Že smo izgubili v vojni na tisoče najbolj zdravih ljudi, mnogo tudi iz najbolj izobraženih krogov in najveljavnejh. Balkanske države bodo torej s to vojno zelo izčrpane in oslabilene. Ali bodo imele še toliko moči za odpor proti onim velikim silam, ki bi po balkanski vojni hotele zavzeti balkanske teritorije, ali, ki bi pod katerikoli izgovorom hotele preguati vojske balkanskih zaveznikov iz zavzetih pokrajin. Ali bo humanih ljudi v Evropi in humanega mišljenja v evropskih državnikih, da preprečijo to? Tudi ostale zavezne balkanske države vedo, da bo Srbija po vojni v najtežjem položaju.

Take žalostne misli nas obhajajo posebno radi tega, ker nam ni razumljiva politika uradne Rusije, ki je bila nasprotna vojni akciji balkanskih zaveznikov in ki je več insistirala na tem, nego katera druga velika sila. To ne odgovarja konstitutivni ruske politike, ki je največ storila za osvobodjenje balkanskih držav. Rusija ve, da se balkanske države niso mogle izogniti tej vojni, ki že trajno besni na naših mejah in nad našimi soplemenjaki v Turčiji. Še več, to je prilika, ko mi od uradne Rusije ne zahtevamo nikake druge pomoči, razun moralne. Zato mi ne razumemo vzroka uradne ruske politike, ki ima neke nam nejasne motive. Toda polagamo svoje nade v slovansko mišljenje ruskega naroda.

S črnogorskega bojišča.

Cetinje, 24. novembra 1912.

Po zavzetju Lješa.

Kakor poročila danes, včeraj oddana br-zojavka iz S. Giovanni di Medua, so kre-nile predstraže srbske vojske proti Draču. Na poti proti jugu so naletele na obeh straneh reke Mat na odpor turških čet, ki so ga takoj obvladale. Včeraj so sledile predstražam na poti proti Draču tudi ostale čete, tako da se z gotovostjo pričakuje v kratkem času padca Drača v srbske roke. Medtem ko so se podale srbske čete proti jugu, so odkorakale predstraže črnogorskih čet proti severu in dospole do Kakaričke gore in zavzele večji del tega nevisokega brdičevja. Isto pot kot predstraže, krene tudi ostala vojska desnokrilne kolone primorskega odreda. Ker se je v Lješu ločila črnogorska vojska od srbske in ne prodira z njo dalje proti jugu, je zelo verjetno, neoziraje se na možnost, da utegne biti ta del Martinovičeve vojske: kje druge potreben, da bo v smislu sporazuma, ki se je še pred pričetkom vojne dosegel med Črnogorci in Srbijo, blizu Lješa prihodnja meja črnogorsko-srbska.

Darovi za jugoslovanske rdeče križe.

Za jugoslovanske Rdeče križe so nadalje darovali sledeči gg.: Za pravo turško cigareto dr. Čoka se je nabralo na dražbi v bufeju g. Dekleve (ul. Molin piccolo) krom 17 K temu so po inicijativi gosp. svetnika Dougana zložili v istem bufeju g. Dekleve navzoči rodoljubi skupen znesek K 63, tako, da je bila omenjena cigareta prodana za skupaj K 80. Med darovalci so: Jožef Štoka 5, Ortar 5, Pegan Ernest 10, Vičič 10, Marazutti 10, vesela družba 14 in g. Dekleva, lastnik bufeja 5.

Darovali so: c. kr. okr. sodnik Peter Zink 10, N. N. 2.

Skupaj K 92.—

včeraj izkazano „46.664.84

Skupaj K 46.756.84

Srbski konzul Haim Davičo je dramo prečital in mu je ugajala tako, da jo je prevedel v srbski jezik. To je bilo pred kakimi 15 leti. Naša slavna rojakinja, rajna Vela Nigrinova je v tej igri slavila velike tri-umfe ter se je odločila za gostovanje v ulogi Marte tudi na drugih jugoslovanskih odrih. Poslala je izvod drame v Zagreb, drugega pa v Ljubljano v svrhu prireditve. Tudi v Prago je poslala ravnateljstvu „Nar. divadla“ izvod drame in je tudi gostovala tamkaj. Potem je gostovala v tej ulogi v Zagrebu in v Ljubljani. Če se ne motim, je prevedel igro v slovenščino prof. Rajko Perušek.

Povsod je imela igra in slavna gostinja velik uspeh in „Nižava“ je ostala trajno na repertoarju vseh omenjenih gledališč.

Takrat lo je videl tudi Lothar. Igra mu je ugajala tako, da je napravil iz nje operni libreto „Tiefenland“, ki ga je uglasbil znani komponist Evgen D'Albert. Kot opera je zmagošno obšla „Nižava“ vse odre in se stalno nahaja tudi na repertoarju dunajske dvorne opere.

Toliko o historiji same igre. Interesantno je in iz tega tudi razvidno, kako ima tudi res umetniško delo težak križev pot preden ga pripozna javnost.

Mi nimamo nikakega literarnega udruženja, temveč smo izročeni na milost in nemilost raznim dunajskim agentom. Srbi so v tem pač res na boljšem, ker imajo svoj

* Iz Stanjela. V številki od minolega četrtka je bilo objavljeno, da sta F. Gorjup in F. Zadnik poslala K 58.25, nabrane v Stanjelu za Rdeči križ balkanskih držav. Ta znesek sta nabrala v Gabrijah in ne v Stanjelu Terezna Gorjup, učiteljeva soproga in pa Ivan Zadnik, krčmar tukaj.

K proračunu naučnega ministrstva.

V proračunu tega ministrstva vidimo pač svote 14.000 K za poučevanje nemščine po Primorskem (nagrade učiteljem), ne vidimo pa postavke za prepotrebno drugo mesto *deželnega šolskega nadzornika za slovanske šole*. Zdaj imamo na Primorskem eno hrvatsko državno gimnazijo (Pazin), eno zasebno hrvatsko realko (Volosko), slovenske vspelednice na goriški gimnaziji, hrvatsko državno učiteljsko v Kastvu, hrvatsko zasebno žensko učiteljsko v Pazinu in slovensko možko učiteljsko v Gorici. Poleg tega ima edini slovenski deželni šolski nadzornik nadzorovati tudi trojezično žensko učiteljsko v Gorici, več srednješolskih in učiteljskih pripravnic in vse slovenske in hrvatske ljudske šole od Predila doli do Istrskih otokov. K temu prihaja še slovenski in hrvatski pouk na državnih ljudskih in srednjih šolah v Trstu in Pulji. In vse to naj opravlja en sam deželni šolski nadzornik! To kaže, kako zanemarljiva vlada slovansko šolstvo na Primorskem!

Na Kranjskem so že davno ustanovili mesto *nemškega deželnega šolskega nadzornika*, dasti sta bila že prej nameščena dva deželna šolska nadzornika. Seveda, če se vladni krogi zadovoljujejo s tem, da dobivajo vsako leto od edinega slovanskega šolskega nadzornika na Primorskem slučajno letno poročilo, potem ne čutijo potrebe za ustanovitve še enega mesta. Za nas pa stvar nikakor ni rešena s tistim poročilom. Mi zahtevamo, da se da takemu funkcijonarju prilike, da se intenzivno bavi s podrejenim mu šolstvom, ker le v tem slučaju more vršiti svoje važne dolžnosti. Opozorjamo le na to, da se učiteljsvo ljudskih šol sploh ne spominja, kdaj je bila na Primorskem zadnja deželna učiteljska konferenca! In vendar bi se morala vršiti vsaki šest let! Ali morda za Primorsko niso potrebne take konference? Seveda, po nazorih vlade — ne. Ali oni, ki poznajo šolske razmere na Primorskem, so drugega menjenja o tem. Ali ni naravnost škandalozno, da v tržaški okolici še vegetirajo za mladino v 13. in 14. letu slaboznani nadaljevalni tečaji, kakor v kakih alpskih, od prometa oddaljeni deželi? In kje so na Primorskem slovanske meščanske šole? Seveda, naš delavec naj ostane glup, naj zna k večjemu kamenje tolči; za boljše dela v industrijskih podjetjih se potem importira tujec, ki gleda našega, v izobrazbi zanemarljivega delavca, kakor helota. — Drugod se rekrutira dijaštvo učiteljskih iz meščanskih šol; pri nas so za to ustvarili nekaj mizernih enoletnih tečajev pod donečim imenom c. kr. pripravnic, ki jih pa (Sežana!) morajo zatvarjati, ker ni učencev.

In knjige za ljudske šole? Deželna učiteljska konferenca bi mogla in morala dati inicijative za taka vprašanja. Naša pokrajina ima svoje posebne potrebe glede šolske organizacije; saj vendar ne bomo menda vedno trpeli, da Slovenec le takrat odhaja na morje, kadar z lačnim trebuhom obrača skrbni (!) domovini hrbet! Torišče za taka razmišljanja je ravno deželna učiteljska konferenca. A pri nas takih konferenc ni, ker edini slovanski deželni šolski nadzornik izmed kupov aktov in radi nagradnega dela sploh ne more priti do tega, da bi jo sklical.

Zato moramo odločno zahtevati, da se čim prej ustanovi še eno mesto *deželnega šolskega nadzornika za slovansko šolstvo na Primorskem*! Budgetarne razmere —

individualni program. Za nje ni merodajen ne Dunaj ne Berlin. Svoje igre prevajajo direktno iz originala in so si tako sami ustvarili svoj repertoar.

Drama „Nižava“ je umetniško dovršeno, tehnično edinstveno delo. Pastir Manelik je tip pračloveka poludivjaka, ki živi daleč od nižave med svojimi kozami in svojimi brdi. Gori v čistem zraku je vzrasla njegova čista duša, in usoda ga je pripeljala dol v „Nižavo“, kjer vlada zloba in greh. To je glavna in temeljna ideja „Nižave“. Samo gori, kjer ni ljudske zlobe, more mladenič ostati čist.

Sebastijan, polupropal kmet, ki ima svoj mlin in svojo zemljo, je onečastil mlado in ubogo Marto. Ker pa bi se rad izlekel iz propasti, se hoče oženiti. Zato bi rad poročil svojo ljubico s svojim pastirjem in ga tudi pripeljal v ta namen z gore. Manelik in Marta se poročita. Sebastijan bi hotel razmerje podaljšati, toda v gorskem mladeniču se vzbudi moč, ki se bojuje za svojo čast. Kakor volka zadavi brezdušnega Sebastijana in s svojo Marto odide zopet v gore, v oni čisti gorski zrak, kjer ni ljudi in njihove zlobe.

Italijani igrajo to igro pod naslovom „Feudalismo“, seveda čisto preokrojeno, tako da precej manjka. Zlasti Mimi Aguglia in Grassi sta s tako preokrojeno igro zadivila Pariz. Pri nas igrajo skoro vsi naši prvi igralci v njej in je igra res skrbno pripravljena.

Leon Dragutinović.

kakor se dokaj rado naglašja ob raznih prilikah — tu ne smejo prihajati v poštev! Če proračun zmore milijone za širjenje nemštva, se morajo najti tudi potrebni tisočaki za naše zahteve!

Domače vesti.

Zaplemba. Včerajšnja številka „Edinosti“ ni našla milosti v očeh naše slavne cenzure in c. kr. državnega pravdnika. Šil so in so jo zaplenili zaradi neke uboge notičice med „Tržaško kroniko“. Torej niti tržaški svedroci in drugi taki tiči in tički niso več varni pred cenzuro in c. kr. državnim pravdnikom. Ker je zaplenjena vsa vest z naslovom vred, ne moremo povedati drugega, nego, da je zaplenjena tretja vest pod naslovom „Tržaška mala kronika“ in da gre v tej vesti za neko ladjo.

Pogreb pok. Ivana Knausa se je vršil včeraj popoldne ob ogromni udeležbi. Došlo je žalovalcev iz vseh slojev iz mesta, iz okolice in tudi od zunaj z dežele, obojega spola in obeh narodnosti, kar priča, da je pokojnik užival veliko spoštovanje tudi pri drugorodcih. Oficijska zastopstva se nam niso javila, vendar je gotovo, da so bila vsa mestna in mnoga iz spodnje okolice zastopana po svojih članih. Med žalovalci je bilo več poslancev in članov lovskega kluba „Diana“. Sprevod se je razvil v nedogledne vrste. Kondukt je vodil g. kapelan Ortelani od Sv. Antona novega. Pred vozom s smrtnimi ostanki milega pokojnika je vozil poseben voz zadnje dokaze o veliki iskreni ljubavi, ki so vsi gojili do pokojnega Ivana Knausa: dragocene vence. Zabeležili smo si nastopne:

Nepozabnemu soprogu in očetu Linče in Saša. — Dragemu svaku zadnji pozdrav Ida in Kristijan. — Ljubemu svaku in stricu družina A. Lokar. — Ljubemu nečaku Mankočev. — Zadnji pozdrav bratanci. — Dem unvergesslichen Freunde Jagdclub „Diana“. — Dragemu svaku in prijatelju Franjo.

Po opravljenih obredih v cer vi pri Sv. Antonu novem se je sprevod razšel, a oni, ki so hoteli spremiti pokojnika na njegovi zadnji poti in mu izkazati zadnjo ljubav, so poseli v pripravljene kočje, ki jih je bila dolga vrsta. V kapeli na pokopališču je g. kapelan zopet blagoslovil truplo, na kar so ga odveli do rodbinske rakve Mankočeve. Ko je tu svečenik molil za mir duše pokojnikov, se je dan jel nagibati k zatonu, na duše vseh prisotnih pa je legel mrak bridke boli. Na vseh obrazih se je izražala globoka žalost. Splošno sočutje se je obračalo — gospa-vdova se ni udeležila pogreba — g. Ivanu Mankoču, stricu pokojnikovega in šefa firme, ki je potrt in s solzo v očesu stal pred odprtim grobom. Rosilo je pa tudi še mnogo drugo oko. To splošno ganotje je bilo izrazom tistega iskrenega sočustvovanja, tiste hvaležnosti, ki jo vsi gojijo do rodbine — lahko rečemo to — naših Mankočev. Včerajšnji sprevod je bil tiha a veličastna manifestacija teh čustev.

Ivan Knaus naj počiva v božjem miru poleg svojih dragih, preselivši se v večnost.

Policisti! — Zadnje zborovanje „Učit. dr. za Trst in okolico“ in tam storjeni sklepi so zopet vznemirili živce tržaške svojati, ki objavljajo plodove svojih duševnih zmoglosti v znanem graškem trolilu. V nedeljski priligi tega lista „Stimmen aus Kraim und Küstenland“ se nekdo trudi, do omalovažuje stremljenje tržaškega slovanskega učiteljstva. To je seveda le znak strahu! In mi umejemo ta strah in ne zamerjamo tega znanim, iz državnih jasel jedočim pisnom. Nasprotno: vesel nas, da se gotovi krogi v Trstu vznemirjajo ob našem nastopanju, še bolj nas pa veseli, da se ta vrsta državnih uslužbencev v Trstu ob teh prilikah tako jasno kaže v vsej svoji policijski naravi.

Omenjenega zborovanja sta se udeležila tudi dva slovanska profesorja kakor člana društva; in to je dalo policijskemu sotrudniku „Stimc“ priliko, da je pokazal svoj — značaj! Z razprtimi črkami tiska imeni teh dveh dižavnih funkcionarjev z očitnim namenom denunciacije! — Ali naj ne vriska preveč nad vsemom svojega podlega dejanja! Ob svojem poštenem delovanju na kulturnem polju našega naroda se mi ne bojimo nikakih ovajanj. Hvaležni smo pa dopisniku za to, da nam je zopet pokazal kake vrste ljudi pošilja vlada v Trst v državne službe! — Bomo vsaj vedeli, kako se nam je ravnati, kadar slučajno nanese prilika, da se srečamo s kakim zastopnikom teh denuncijantov!

Kdo hujska za vojno?! Morda nemški listi, ki s sramotjenjem Srbije in z najnesramnejši lažmi vilvajo olja v ogenj v tem hipu razburjanja in ki — glej „Grazer Tagespost“ — zahtevajo Strafexpedition, kazenski pohod v Srbijo?! Morda nemški zbesneleži ki kriče „na vojno s Srbijo“ in pobijajo glave jugoslovanskih dijakov po dunajskih ulicah?! Morda vsi tisti nemški politiki, ki zahtevajo na ves glas, naj Avstrija z orožjem obračuna s Srbijo in jo kaznuje, poniži?!!

Vi mislite morda tako, ali motite se. Znani „Grazer Tagblatt“ nas uči drugače. Mi jugoslovani smo, ki se svojimi manifestacijami slimo Avstro-ogrsko v vojno s Srbijo!

To je sicer čudna argumentacija in še

PODLISTEK

„V NIŽAVI“.

Drama v treh dejanjih. Spisal Don Angelo Guimera.

K nocojšnji predstavi v slov. gledališču.

Don Angelo Guimera, skromen vaški župnik, je spisal to dramo, ki je biser največje dramatične literature. Zelo čudna usoda je bila namenjena tej drami in da ni duhoviti libretist in dramaturg Rudolf Lothar slučajno v Pragi videl tega dela, bi nikdar ne bila širša kulturna javnost spoznala tega resničnega umotvora.

Rekel sem „novejši“, toda v resnici spada „Nižava“ v starejši čas, ko se pri nas še ni sanjalo nikomer nikdar o kakem „naturalizmu“, ko smo še tičali v skrdnih začetihi, ko je še Dumas mlajši navouševal idealne mladeniče, ko je sentimentalnost viadala na odru in v življenju. Že takrat se je ta vseskozi naturalistična drama igrala — po katalonskih vaseh. Nikdar bi ne bila prišla k nam, da je ni takrat videl slavni španski pesnik in politik Jose Echegaray na nekem svojem potovanju po Kataloniji, pobral rokopis in ga prevedel v španščino ter izdal na svoje stroške. Igrala se je potem drama v španskem jeziku.

šudneja logika, ali česa nismo morali želi-
požreti od teh nemških srditih!

Nič nam ne pomaga: Jugoslovani smi-
tisti, ki hujskajo v vojno, ker smo tak-
drzni, da se oglašamo se svojimi manife-
stacijami... proti vojni!

Vam se bo zdelo to zagovetka. Ni-
morete razumeti take logike. In vendar je
pojasnila tudi za ta nesmisel, za ta absurd!
Te nemške laivalike je tako prevzelo so-
vražvo tudi proti Slovanom te monarhije,
da jim je postalo v aksijom, da se ne sme
mildar zgrdti to, kar ti žele, pa tudi če bi
bilo — dobro! Po logiki v smislu tega na-
čela nas obtožujejo, da gonimo monarhijo v
vojno.

Ker smo mi že radi splošnih gospo-
darskih interesov za mirno prijateljsko ži-
ljenje s Srbijo, ker smo tudi radi svojega
plemenskega sorodstva proti vojni s Srbijo,
a ker se mora vedno zgoditi nasprotno od
tega, kar mi želimo, smo mi krivi, da bo
vojna!

Mi ne bi bili smeli kričati proti vojni,
pa ne bi bila nastala za monarhijo potreba
vojne.

To je sicer logika pobesnelih ljudi. A
uso lno za nas in državo je, da imajo
toliko vpliva na nje politiko taki —
norci!!

Božični dar hočejo napraviti gospodje
predstojniki tržaških sodišč svojim uradni-
kom s tem, da hočejo zopet odpraviti nepre-
trgano službo in uvesti nov urnik in sicer
kakor se sliši od ogorčenih uradnikov od
8—1 popoldne in od 4—7 zvečer. In zaka-
to? Zato, ker delo narašča od leta do leta
a uradnikov je skoraj enako po številu, ka-
kor pred 15 leti. Zato naj bi delali več
in „šparali“ vladi za druge — potrebe. Z
ogorčenjem moramo protestirati proti te-
namerit tudi iz splošne ljudske koristi. Ljud-
stvo, ki mora hoditi iz daljnih krajev po
opravih k sodiščem, bi se zvečer šele
v poznih urah vračalo domu, ali pa bi mo-
ralo celo prenočevati v Trstu! Zakaj pa
vendar ne sprejmete toliko osobja kolikor bi
odgovarjalo naraščajočemu delu? Uradniki
pač niso krivi, da delo zaostaja, ampak
kriv je ves ta sistem posebno pa tržaški.
Vsi uradniki so radi omenenega naklepa
ozlovoljeni. Zato kar najresneje opominjamo
gospode, ki bodo sklepali o tem, naj stvari ne
poslabšajo.

Za uradnike bi bilo to velika nesreča.
— Pomisliti je le treba, da radi draginje v
Trstu ne morejo ob svojih „mastnih“ pla-
čah uradniki stanovati v sredini mesta in da
jih večina stanuje na koncu mesta ali
celo tudi v okolici. Kako bo taka uboga
para potem hodila h kosilu in nazaj tekla po
pasje, da ne zamudi urnika.

Gospoda pri zeleni mizi: roko na srce,
da ne bo gorja in več škode, kakor do-
bička.

Slovensko šolstvo v Trstu in naši
denarni zavodi. Slovenski obrtni vajenci
so morali po zakonu obiskovati italijansko
obratno-nadaljevalno šolo! Naučili se seveda
niso ničesar, saj so jih poučevali v jeziku,
ki ga ne razumejo! — Letos so se pa
„Tržaška hranilnica in posojilnica“, „Ja-
dranska banka“ in „Trgovska in obrtna
zadruga“ zavezale, da bodo prispevale k
stroškom „Slovenske obratno-nadaljevalne
šole“ letno vsaka po 400 K, naka je
morala tudi država prevzeti eno tretjino
letnih stroškov in nam potrditi imenovano
šolo. Tako se bo odslej sto in sto naših
vrlih obrtniških učencev lahko izobraževalo v
svojem materinem jeziku! — Obrtniki, te-
bo za nas vse velikega pomena! Razumni
in izobraženi dečki nam bodo pomagali
lahko veliko več kakor so nam dosedaj!
— Dovolimo jim torej ob sredah od 3—7,
da morejo v „Slovensko obratno-nadaljevalno
šolo“!

Našim vrhim denarnim zavodom pa, k
so prevzeli breme te prepotrebne šole, bodi
izrečena v imenu vseh slovenskih tržaških
obrnikov najtoplejša hvala! Obrtniki.

Družba sv. Cirila in Metoda ima v
zalogi dve vrsti novih razglednic, za katere
je napravil skice domač umetnik. Času
primerna je razglednica s sliko, kako zbi-
rajo otroci gradivo za božične jaslice. Nade-
jamo se, da ponesejo te razglednice širom
domovine tisoče in tisoče iskrenih pozdra-
vov za božič in novo leto. Razglednice
druge vrste pa je za praznik in delavnik,
torej za vsakega. — Na trati pred hišo se
igrajo otroci, na nje preži nevarni zmal, ki
pa jih ugrabiti ne more, ker jih čuvata sv.
blagovestnika Ciril in Metod. Prav lepa
ideja. Pisarna družbe sv. C. in M. v Ljub-
ljani. Narodni dom, se priporoča za mnoge
naročila.

Slov. akad. fer. društvo „Balkan“
priredi v nedeljo, dne 8. decembra t. l., ve-
selico v Barkovljah v prid tamošnji ljudski
knjižnici. Knjižnica se je ustanovila pred
kratim, potrebuje torej gmojne pomoči.
Radi tega je pričakovati najboljše ude-
ležbe s strani Barkovljanov, kakor tudi od
strani meščanov. Spored je jako izbran:
predavanje odličnega slovenskega pred-
vateja, pevski zbori, vojaški orkester bo
igral orkestralne točke in k plesu, ki se bo
vršil po veselici. Na svidenje torej 8. dec.
v Barkovljah!

Razdelitev sadnega drevja članom
„Kmetijske družbe za Trst in okolico“
— Kmetijska družba za Trst in okolico na-
znanja svojim članom iz Trsta, Sv. M. M.
Zgornje in Spodnje, Rocola, Sv. Ivana,

Rojana, Škorklje, Piščancev, Grete in Trste
nika, ki so se svojčasno javili družbi za
sadna drevesa, da dobe iste v zalogi ulice
Paduina št. 4 dne 29 in 30. t. m. t. j. v
petek in soboto od 9—12 popoldne in
2—5 popoldne v ostalih okrajih okolice
se vrši razdelitev pozneje. — Prosi se
točnosti.

Spored koncerta na korist „Rdečega
križa“ jugoslovanskih držav v dvorani
„Narodnega doma“ v Trstu v soboto dne
30. nov. Sodeluje: violinski virtuoz Saša
Culbertson.

1. Wieniawsky: Koncert D mol.
2 a) Beethoven: Romanca F-dur, b)
Bach: Gavotte & Gigue, violin solo s sprem-
ljevanjem klavirja.

3. Jugoslovanske pesmi: a) Narodna
Tam ja djevu vidjel, b) Narodna: Dragi
daleko, c) Jenko: Bože bratimstva — mešan-
zbor, poje zbor „Gasbene Matice“.

4 a) Dvojak: Humoreska, b) Brahms:
Ples, c) Bazzini: La Rondo des Lutins.

5 a) Čajkovski: Serenada, b) Paganini:
Le streghe, violin solo s spremiljevanjem kla-
virja.

Začetek ob 8:30 zvečer. K posameznim
točkam sporeda se še povrnemo.

Slavno občinstvo opozarjamo, da se
za sobotni koncert v korist „Rdečega križa“
ne razpošiljajo nikaka vabila. Dolžnos-
vsakega Slovana je, da se te prire-
ditve na korist ranjenecv udeleži. Vstopnic
sedeži po K 3, 2, 1 50 in stojišča po K 1 60
so naprodaj pri vratarici „Narodnega
doma“.

Predavanje o kmetijstvu v Trebčah
priredi „Kmetijska družba za Trst in oko-
lico“ v nedeljo dne 1. decembra ob 10
popoldne v prostorih „Gosp. društva“
(Istotam).

Slovensko gledališče.

DANES zvečer se vprizori španska selska
drama

„V NIŽAVI“.

V današnjem drugem podlistku priob-
čujemo nekoliko besed o tej prezanjivi
drami zares senzacijskih efektov. Glavni
ulogi igra gca. Wintrova (Marta) in
g. Ilčić (Manelik); druge vloge so v ro-
kah g. Rajnerja (Sebastian) in ga. Ili-
čičeve (Nuri), nadalje še nastopita ga
Dragutinovičeva, gca. Thaler
jeva in gg. Toplak, Boleslavski in
Šuman.

Tržaška mala kronika.

TRST, 27. novembra.

Če se pripravata dva.... Jakob Ivič
star 30 let, dolinar, iz Sinja v Dalmaciji,
stanujoč v ulici Crosada št. 6, in Alojz
Antonini, star 29 let, iz Makarske, mornar,
stanujoč v zagati Gusion št. 4, sta si skočila
v lase na ulici, da se je nabrala okoli njiju
cela gruž ljudstva. Prišel je stražnik, ki ju
je hotel razločiti, toda to jima ni bilo nika-
kor prav in padla sta oba po njem. Končno
pa se je le posrečilo stražniku ukrotiti oba
in ju odpeljati na komisarijat, kjer so pri-
sodili takoj vsakemu po 24 ur zapora.

POSILANO*)

Pozivajo se vse one spoštovane tvrdke
in zasebniki, ki imajo uveljaviti kake terjatve
proti dedinskemu in industrijskemu upravi-
teljstvu VRDKE A. KRIZNIČ ozi. A. KRIZN
& Co v Kanalu in Podmelcu (Primorsko),
da čim preje naznanijo te terjatve podpisane-
mu kuratorju, postavljenemu po nalogu
omenjenega upraviteljstva, ki ga je vodil
dosedaj gospod (Alojz) A. Krizalič ml., čigar
bivališče je dosedaj neznano.

Nicolò Coassini

računarski urad

Trst, ulica Bachi št. 10.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja
uredništvo le toliko, kolikor mu zakon vele-
va.

Od dobrega najboljši!

Singer Co. del. dr. za šivalne stroje.

Trst, ulica Carlo Ghega št. 13.

Popravi strojev vseh vrst, strokovnajaško in
najceneje. Brezplačen pouk v šivanju, vezenju
in krpanju.

Šivalni vzorci in ceniki zastoj.

UMETNI ZOBJE

Plombranje zobov.

Izdiranje zobov brez

= vsake bolečine =

Dr. J. Čermák V. Tuscher

zobozdravnik konces. zobni tehnik

— TRST —

ulica della Caserma št. 13, II. n.

Dr. Pečnik

Dr. PETSCHNIGG

Zrst, via S. Caterina št. 1.

Zdravnik za notranje (splošne) bolezni:
8—9 in 2—3 in specialist za kožne in
vodne (spolne) bolezni: 11^h—1 in 7—7^h.

Velika zaloga dvokoles

in kmetijskih strojev, gramofonov,

ortestrov pri Batjel-u.

Gorice, Stolina ulica št. 2 in 4.

Mehanična delavnica. — Prodaja na
obroke. Ceniki franko. Velika zaloga
vaskovratnih strojev rabljenih po ceni.

Kron 6200!!

AUTOMOBILI FORD 1911

Največja tovarna sveta. Izdelovanje letna 40-000 voz
odnega tipa CHASSIS 20 HP šest raznih tipov kočij.
Kočija „FORD“ je najpopolnejša, najhitrejša in najekonomičnejša
kaj jih obstoji. GENERALNI NASTOPNIK

ANTON SKERL. TRST

Piazza Goldoni 10—11, Tel. 1734

Velika centralna garaža, ulica del Bachi 16, vagal ulica Bovehetti.

TELEFON 2247. STOCK PNEUM GOODRICH (amerikanske).

Automobili na posodo po umerni ceni.

Varnost in vzdrževanje avtomobilov. — — Solidna posla.

Hans Scheidler

— zobotehnik —

živši: prvi Dr. Ferdinanda Tanzer

zobotehnik Sprejema od 9—1 in od 3—6. 576

Trst, Piazza C. Goldoni št. 11.

V vsaki šoli, bodi v mestu ali okolici, je že
pričela telovadba. Zato priporočamo vsem
onim učencem, ki potrebujejo telovadno obu-
valo, naj se obrnejo v dobroznano trgovino

JOSIP STANTIČ, Trst, Piazza Rosario

Velika zaloga in tovarna pohištva

ANDREJ JUG - TRST

Via S. Lucia 5-18

Via S. Lucia 5-18

BOGATA IN LEPA IZBERA FINEGA IN NAVADNEGA POHIŠTVA TAPETARIJ
DELO SOLIDNO in vaskovratnih stolic. OKNE ZMERNE

Otvoritev

nove trgovine s steklenino in porcelanom

ter raznih galante ijskih predmetov in šip.

A. PALME & Co, del. dr. z o. j. TRST

Telefon št. 302.

ulica Campanile št. 21.

Telefon št. 302.

Steklar vedno pripravljen za dela na domu.

Velikanska zaloga pohištva in tapecarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Penice)

Najbolj ugoden vir za nakupovanje bodisi
glede cen, kakor tudi kakovosti. Kolosalni izbor.

ZAHVALA

Podpisane rodbine, globoko ganjene po tolikih dokazih iskrenega sočutja
in ljubavi med boleznijo in povodom smrti njihovega blagega, dobrega, nepozabnega

Ivana Knausa

izrekajo najpristrčneje zahvalo vsem, ki so jim bili v tolažbo bodi med boleznijo,
bodi s tem, da so pokojniku, spremivši ga k večnemu počitku, izkazali zadnji čin
ljubavi. — Hvala iz dna duš vsem, vsem!

Rodbine Knaus-Mankoč-Hmelak.

Zlobna poškodba in javno nasilstvo. V gostilni „Alla città di Berlino“ sta se nahajala med drugimi gosti tudi dva človeka, ki sta tebi nič meni nič začela razgrajati kakor bi bila znorela. Posebno hud je bil 38letni Anton Vejsek, iz Kamnika, ki je razbil vse, kar mu je prišlo pod roko. Gostilničar ga je postavil pod kap, a nadležnež se je zopet vrnil in razgrajal še hujše kakor prej. Gostilničar ga je zopet odpravil iz gostilne, kar pa ni pomagalo nič. V kratkem je bil Vejsek zopet v gostilni, kjer pa ga je prijel stražnik in ga aretirati. Vejsek se je takoj upiral stražniku, da ga je ta le komaj in komaj spravil s seboj na komisarijat in v zapor.

Po osmih mesecih. Že preteklega meseca marca je opazila Adela Urbanova, stanujoča v ulici Sporcavilla št. 6, da je v njeni odsotnosti nekdo ukradel iz njenega stanovanja večjo množino obleke in perila. Urbanova je pač dognala, kdo je bila tatila, toda vse iskanje je bilo zastonj; tatice n bilo mogoče najti. Včeraj pa je bila Urbanova v mestni bolnišnici in je srečala v veži ono žensko, ki je ukradla tedaj obleke in perilo. Poklicala je stražnika in dala tatilo aretirati. Aretovala je svoje dejanje priznala.

Zaradi tatvine. Jospina Taurova je lastnica tolerančne hiše št. 6 v ul. S. Filippo, katere upraviteljica je neka 40letna Adela Krišanova, iz Arada na Ogrskem. Krišanova ima za ljubimca nekega 32 let starega Emila Rosenkranza, rodno iz Zagreba, pristojnega pa v Maribor, stanujočega v ulici del Voite št. 2. Ta Rosenkranz je pred nekaj časi ukradel Taurovi 98 kron, toda Krišanova se je zavezala, da povrne ona Taurovi ta denar, samo da Rosenkranz ne ovadi policiji. Taurova se je dala potolažiti. Včeraj ponoči pa je Krišanova izginila, žnjo pa tudi ves „inkaso“ — 160 K. Taurova je naznanila stvar policiji, ki je danes jutraj aretirala in dala pod ključ Krišanovo in Rosenkranza.

Loterijske številke, izrečane dne 27. novembra t. l.:

Brno	79	18	80	42	53
Inomost	51	75	4	50	40

Društvene vesti.

Tržaški „Sokol“, odsek v Barbovskih in škedenj ko društvo priredilo v soboto, dne 30. t. m. pešizlet za naraščajo v Orlek. Zbirališče ob 8. jutraj pred „Narodnim domom“, povratek do 4 popoldne. — Vsakdo naj pri nese seboj kak prigrizek in vsa 40 vinarjev.

Odsek za ljudska preizkušanja. — Danes v četrtek zvečer ob 7 seja v prostorih „Slovanke Čitalnice“. Zaradi izredne važnosti dnevnega reda je polnoštevilna udeležba neobhodno potrebna.

Slov. akad. fer. društvo „Balkan“. Drevi točno ob 7 in tri četrt pevska vaja. Ker je veselica pred durmi, naj pridejo vsi tovariši pevti točno.

Zveza Jugoslovanskih Železničarjev ima jutri v petek, dne 29. t. m. ob 8 zvečer jako važno sejo centralnega odbora. Odborniki in vsi drugi člani centralnega odbora so naprošeni, da se seje gotovo udeležijo.

Sentjakobska Čitalnica vabi gg. odbornike k važni seji, ki se bo višila danes v četrtek ob 8 v društvenih prostorih. Radi važnosti naj nihče ne izostane.

Nar. del. organizacija.

Skupina tehničnega zavoda „Sv. Marko“ NDO. V soboto ob 5. popoldne v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu občni zbor z dnevnim redom: „Volitev odbora“.

Prosimo, da se udeležijo tega občnega zbora vsi člani NDO tega zavoda. Naloga pripravljalnega odbora pa je, da izvrši veliko agitacijo.

Skupina uslužbencev c. kr. glavnih skladišč danes v četrtek odborova seja točno ob 8.

Delavci tovarne „Linoleum“. V soboto ob 6 zvečer sestanek v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu (blizu „Jadrana“) Ker se pada na tem sestanku zelo važno poročilo, je potrebno, da se ga udeležijo vsi delavci te tovarne.

Zidarska skupina NDO. Danes ob 7 zvečer društveni sestanek v društveni dvorani, v ulici Sv. Franciška št. 2.

Delavstvo pri Sv. Jakobu. V petek ob 8 zvečer bo shod v društvenih prostorih pri Sv. Jakobu. Prosimo odborovke skupin, da priredijo agitacijo, kajti shod je velikega pomena.

Skupina pekovskih pomočnikov N. D. O. Danes ob 10 predpoldne društveni sestanek v društvenih prostorih.

Vesti iz Goriške.

Volitve v Trgovsko in obrtno zbornico v Gorici so razpisane. Volilni imeniki so razporejeni od 20. novembra do 3. decembra t. l. V tem roku potече tudi reklamacijski rok.

Te volitve bi se morale že lanske leto vršiti, pa so bile suspendirane zaradi nepravilnosti razporeditve volilnih imenikov.

Odbor Trgovske in obrtne zbornice, ki je bil leta 1908, odnosno že prej nepravilno voljen, je vladal torej eno leto več.

Slovenski volilci pa stojimo pred enaki dejstvi, kakor leta 1908. Prizadeti, zganite se!

Znamenje kritičnih časov. Most južne železnice čez Sočo stržjo redarji in orožniki po dnevu in vojak po noči. Zastrazeni so tudi vsi tuneli in mostovi do Kanala.

Izrečani porotniki za četrto porotno zasedanje so sledeči eg.: Fran Bratina - Dol. Otlica, Ignac B. Žič - Kužan, Anton Juretič - Kobarič, Anton Uršič - Kobarič, Franc Šiligoj - Biljana, Franc Banič - Sv. Križ, Ivan Kodermac - Volčja Draga, Anton Mikuž - Sv. Lucija, Josip Marlar - St. Andrež, Štefan Bregant - Podgora, Anton Samokec - Šempas, Josip Špehonja - Sedlo, Fran Gorjup - Kanal, Fran Kregar - R. činj, Ivan Kuštrin, Josip Mervic - St. Peter, Anton Jakonič - Gorica.

Strinjamo se tudi mi! „Voce degli Insegnanti“, glasilo društva italijanskih profesorjev in učiteljev, je zapisalo med drugim sledeči odstavek, s katerim se tudi mi strinjamo, ker predobro poznamo ooljube vlade v zadevi goriške gimnazije: „Poreče se nam, da se hitro prične z zidanjem dveh novih šolskih zgradb za italijansko in slovensko gimnazijo, čim bodo dovršene priprave za glavno zgradbo (nemško gimnazijo); ampak mi vemo predobro, da državne blagajne niso tako polne, da bi zidali dve novi palači, ko je že jedna stara — infamna in grda kolikor hočete — ki pa zadostuje, da morejo zapirati vanjo 800 ali 1200 italijanskih in slovenskih dijakov; vemo tudi, da bodo dajali temu ime provizorija! Tudi nemška spričevala bodo razdeljevali le provizorično, provizorični bodo ravnatelji obeh zavodov in provizorično si bodo dijaki (b) narodnosti tu pa tam dajali — klufute. Ampak za vzgojo značajev koristijo tudi ti! To se morda tudi zgodi. Ko se ugnezdi nemška gimnazija v novem poslopju, bo vlada dajala nam in Italjanom vse polno obljub.... Na izpolnitev bomo seveda čakali!

DAROV!

— V počaščenje spomina pokojnega g. Ivana Knausa so darovali: g. Edvard Horak K 40 za božičnico ženske podružnice CMD; me to venca istemu pokojniku rodbini Ab. m. Godina za božičnico isti podružnici K 20; g. A. Kalster iz istega razloga moški podružnici K 20. Te svote hrani uprava.

— Za božičnico ženske podružnice CMD je iz istega razloga daroval g. Jos. Furlan K 10 in Ponikvarjevi K 5. Denar je bil izročen blagajničarki podružnice.

Korešpondent za hrvaški in nemški jezik išče trajnega nameščenja. Cenjene ponudbe pod šifro „Marljiv“ na inšertni oddelek Edinosti 2256

Šivilja se priporoča gospem. Obleke najnove š. mode. Ulica Toro št. 5, vrata 8, III. n. 265

Proda se zaradi odpotovanja zakonika soba, naravna barva, svetla, zrcala, mramor. Vojaku za polovično ceno. Ul. Guardia 7, II. 2656

Sprejme se mladeniča od 18 do 20 let za bifej. Via Barriera vecchia št. 34. 2657

Proda se črna moška obleka dobro ohranjena. Via Crociferi 3, vrata 9 2658

Pianino nov, prav izvrsten, se proda po nizki ceni. Belvedere 57, II. 2659

V novi mlekarni, ulica Cologna št. 19, se prodaja mleko iz Kranjskega I. vrste. kruh, sveža jajca, specialiteta čajno maslo in naravni med. Prodaja se mleko tudi na debelo po nizkih cenah. 2721

Kupujem železo, stare kovine: Anton Cerneca, Trst, ul. Olmo št. 12. 1733

Anton Krušič, krojaški mojster v Gorici, tekaljšče Frana Josipa št. 36. Izdeluje obleke po meri v vsakem kroju. Sprejema tudi naročila izven Gorice. Pri naročilih zadostuje prana mera. V zalogi ima raznovrstno blago ter razpoliža uzorce na ogle. Cene zmerné.

Slovenska šivilja izvršuje vsakovrstne ženske in dekleške obleke po najnižjih cenah. Priporoča se Amalija Pestelj, ulica della Guardia št. 31, II. nad. vrata 7. 2635

Glasovir jako izvrsten na prodaj Ulica Petronio 9, vrata 16. 2626

Fotograf Antona Jeriča naslov: Trst, ul. delle Poste 10, Gorica, Gospodsk 4449

Podpisani naznanja sl. občinstvu, da je odprta v ulici Belvedere št. 28

MESNICO

v kateri prodajam: goveje, telečje, jančje, koštrunje meso in izbrano perutnino po brezkonkurenčnih cenah.

Nadejam se, da me slavno občinstvo počasti s svojimi naročili. — Najudanejši

ANDREJ ZVANELLI.

TVRDKA

Francesco Bednar

TRST — ustanovljena leta 1878 — TRST je preložila svojo

trgovino šivalnih strojev

biciklov in pridevkov z mehanično delavnico vred iz ulice Ponterosso šte. 4

v ulico Campanile šte. 19.

Radi odhoda prodam dobro gostilno s stanovanjem na Reki. — Nahajajo se v bližini večje tvornice.

Naslov pove „Edinost“ pod šte. 2568.

Vek. Petrovčič

čevljski mojster

Trst, ul. Barr. vecchia 40

Zaloga izdelanih domačih čevljev.

Sprejemajo se naročila po meri.

Prva slovenska mirodilnica

v Trstu

Alojz Saletelj

ulica Caradori 18, v bližini gostilne NDO.

Zaloga barv, čopičev, mrežic za plin, predmetov iz gumija, sveč, mila, parfumov, mineralnih vod itd.

Izvršujejo se pošiljke petroleja v originalnih posodah in drugo.

Zobotehnik iz Nemčije

Josip König

diplomiran na zobotehnični akademiji v Parizu.

... TRST ...

ulica S. Nicolò št. 18. II. n.

Plačila na mesečne obroke.

Gostilna „All'areopiano“

(Pri zrakoplovu)

Trst, ulica Sv. Marka št. 15.

Toči se dalmatinsko vino, črno, belo ter

DREHERJEVO PIVO.

Priporoča se cenj. občinstvu za obilen obisk

Svoji k svojim! ANTON NAZOR.

Dr. Fran Korsano

Specijalist za sifilitične in kožne bolezni

— IMA SVOJ —

AMBULATORIJ

v Trstu, v ulici San Nicolò šte. 9

nad (Jadransko banko).

Sprejema od 12 do 1. in od 5½ do 6½, pop.

Nova narodna gostilna

se je odprla

v ulici Pietà št. 29.

Slovenskemu občinstvu so na razpolago

izborna dalmatinska vina

ter vedno sveža gorka in mrzla jedila.

CENE NIZKE.

Za obilen obisk se toplo priporoča

Jernej Kapič

gostilničar.

Slovenska šivilja

se priporoča cenj. občinstvu.

Ljuboslava Baučer

Trst, ul. Istituto št. 13, Trst

pritičje.

Nova trgovina manifakturnega blaga

Trst, ul. Belvedere 2.

Konfekcije in drugi drobni predmeti.

Priporoča se cenj. občinstvu lastnica

ANA vd. TONEL.

Trgovina izgotovljenih oblek

za ženske in punčke

AMELIA MARTINICO

Nova ulica 41 TRST Via Nuova 41

— BOGAT IZBOR —

vsakovrstnih zimskih oblek za ženske in punčke volnene in od fuštanja.

Ženske vestalije. — Izbrano perilo.

Vsprejemajo se naročila po meri.

Najzmernejše cene.

ANTON BARUCCA

MIZARSKI MOJSTER

Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2.

Specijalist za popraviljanje

roulet na oknih.

Na željo se menjajo pasovi in zmeti.

Jamči za popolno delo in se ne boji konkurence.

TEODOR KORN

Trst, ul. Miramar št. 71

Stavbeni in galanterijski klepar. —

Pokrivač streh vsake vrste.

PREJEMAJO SE VSAKOVRSNA

DELA IN POPRAVE

PO NIZKIH CENAH.

:: Delo dobro in zajeameno. ::

Telef. 25-26. □ Poslovodja: Franje Jenke.

M. Kukanja

Trst - via della Caserma št. 10 - Trst

(vagal ulica Valdirivo)

priporoča svojo veliko zalogo

vsakovrstnih kôž

za čevljarje.

Cene take, da se ni bati nobene konkurence.

POZOR! Svoji k svojim!

VINKO TERČON priporoča slavnemu

občinstvu svojo na novo odprto

:: pekarno ::

v Trstu, ulica del Bosco 18

(prej F. PIRMAN)

Prodaja se svež kruh 3-4 krat na dan

raznih sladčic, biškotov in liherjev ter

najfinejše moke 7 t. d.

Zaloga obuvala

in lastna delavnica

Pahor

ulica Arcata 19.

Velika izbora čevljev za moške, ženske

in otroke. - Sprejema naročila po meri

ter tudi popravlja :: po jako nizkih

in zmernih cenah.

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====

=====